

© **Світлана Гаврилюк**

докторка історичних наук, професорка,
завідувачка кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства
та інформаційно-аналітичної діяльності,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна

E-mail: romir1991@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5142-7464>

ПИШАВСЯ ТИМ, ЩО ВОЛИНЯНИН

(світлій пам'яті професора Юрія Сороки та до 70-річчя від дня народження вченого)

У статті висвітлюється життєвий шлях доктора історичних наук, професора Київського національного університету імені Тараса Шевченка Ю. М. Сороки, коротко характеризуються його наукові і науково-публіцистичні праці. Особлива увага звернена на «волинські стежки» науковця, зокрема, співпрацю з Волинським національним університетом імені Лесі Українки.

Ключові слова: Юрій Михайлович Сорока, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Волинь, Волинський національний університет імені Лесі Українки.

© **Svitlana Havryliuk**

Doctor of Historical Sciences, Professor,
Chair of the Department of Museum and Monument Studies
and Information-Analytical Activities
at Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine

E-mail: romir1991@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5142-7464>

HE WAS PROUD OF BEING A VOLHYNIAN

(in memory of Professor Yurii Soroka and to the researcher's 70th birthday)

The article highlights the life path of the doctor of historical sciences, Professor of Taras Shevchenko National University of Kyiv Y. M. Soroka, and briefly describes his scientific and scientific-journalistic works. Special attention is paid to the Volyn path of the scientist, in particular, cooperation with the Lesya Ukrainka Volyn National University.

Key words: Yurii Mykhailovych Soroka, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Volyn, Lesya Ukrainka Volyn National University.

Волинська земля дала світові чимало яскравих особистостей, які своєю працею і принциповою життєвою позицією утверджували українську державність, розвивали українську науку, навчали і виховували студентську молодь. Особлива роль тут належить Юрію Михайловичу Сороці (27.03.1954–23.08.2023) – волинянину, знаному українському вченому, докторові історичних наук (2009), професорові Київського наці-

онального університету імені Тараса Шевченка (2011), Заслуженому працівникові освіти України (2019), авторові понад ста наукових публікацій з історії української державності, зокрема, історії західноукраїнських земель.

Народився Юрій Сорока у селі Романів Луцького району Волинської області. Після закінчення у 1971 р. Романівської середньої школи один рік працював на Луцькому автомобільному заводі, згодом

проходив строкову службу в армії. У 1975 р. вступив навчатися на історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка (нині – Київський національний університет імені Тараса Шевченка), який закінчив у 1980 р. і з яким тісно пов'язав свою подальшу долю.

Життя склалося так, що ми тісно почали співпрацювати на ниві підготовки молодих наукових кадрів у царині історичної науки в 2005 р., коли виступали опонентами при захисті дисертації Ірини Скакальської «Діяльність Семена Жука у національно-визвольному русі українського народу на Волині у міжвоєнний період ХХ ст.». Її захист відбувся у спеціалізованій вченій раді Київського національного університету імені Тараса Шевченка у червні 2005 р. Юрій Михайлович з особливою теплотою ставився до волинян, які приїздили до Києва, оточував їх увагою, старався в усьому допомогти, показати столицю. Так сталося і цього разу. Ми з чоловіком Олександром Гаврилюком знайшли в особі тоді ще доцента Юрія Сороки цікавого співрозмовника, залюбленого і в Київ, і в Волинь, почули чимало цікавих дотепних історій, порозумілися, вирішили наступного разу зустрітися на Волині, куди Юрій Михайлович приїздив у батьківську хату і на могили батьків. Так розпочалося наше постійне спілкування, яке переросло у багаторічну дружбу сім'ями, вилилося у цікаві подорожі Україною і Польщею, поїздки на природу, зокрема, у волинські ліси на гриби, що Юрій Михайлович дуже любляв. В особі сім'ї Юрія і Людмили Сорок ми знайшли справжніх друзів, з якими цікаво, весело, пізнавально, надійно. З приємністю згадуються спільні екскурсії та знайомство з пам'ятками Острога (в Національному університеті «Острозька академія» нам значну увагу приділив ректор, професор Ігор Пасічник і тодішній проректор, професор Петро Кралюк). Ми разом слухали екскурсії Львовом, Дубно, Кременцем, Варшавою, Краковом, Любліном, побували у Ченстохові. Давньою мрією Юрія Михайловича, яку ми здійснили разом, було відвідати село Стенятин Грубешівського повіту на Люблінщині у Польщі, де була хата і земля його діда та батька, але родина була виселена у результаті складних політичних подій другої половини 1940-х рр.

За майже два десятиліття тісної дружби і спілкування було чимало всього цікавого, про що нині згадується з особливим щемом. Ми ділилися планами на сьогодні та найближчу перспективу, розповідали про успіхи дітей, а згодом і внуків, підтримували один одного у непрості періоди життя, зустрічалися привітати один одного з днем народження чи днем ангела. Про такі зустрічі нагадують численні світлинки. Однак детальніше зупинюся на співпраці професора Юрія Сороки з факультетом історії, політології та національної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки і кафедрою музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Упродовж 2008–2021 рр. у Волинському національному університеті імені Лесі Українки діяла спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за двома спеціальностями: 07.00.01 – історія України та 26.00.05 – музеєзнавство, пам'яткознавство. Юрій Сорока отримав пропозицію стати членом спецради, оскільки мав вагомий науковий напрацювання, готував нові монографії і статті. Для нас було за честь, що такий поважний учений, який працює у провідному університеті України, дав згоду приїздити на засідання спецради у Луцьк, брати участь в атестації молодих науковців. Рідкий був випадок, коли професор Юрій Сорока не зміг взяти участь у засіданні. Завжди організований, відповідальний, сумлінно знайомився з авторефератом і ґрунтовно виступав. Якщо і критикував, то доброзичливо, рекомендуючи. Він був винятковий людинолюб, яких, напевно, мало у цьому світі. Наперед програмував себе на позитив, старався зрозуміти, підтримати, похвалити, допомогти.

Неодноразово у спеціалізованій вченій раді у Луцьку професор Юрій Сорока виступав офіційним опонентом при захисті дисертацій, зокрема, таких здобувачів наукового ступеня кандидата історичних наук як А. О. Мухаровська (тема дисертації «Діяльність державних комісій щодо обліку збитків, заподіяних нацистськими загарбниками господарству і населенню у Волинській та Ровенській областях», 2015 р.); Б. М. Зек (тема дисертації «Луцьк у роки нацистської окупації (1941–1944 рр.)», 2016 р.);

С. А. Мочкін (тема дисертації «Сакральні пам'ятки західних областей України в умовах антирелігійної політики другої половини 1940-х – першої половини 1960-х років», 2018 р.); А. В. Пословська (тема дисертації «Економічний, суспільно-політичний та культурний розвиток Волині в Х–XIV ст. (за матеріалами археологічних джерел)», 2019 р.).

Юрій Михайлович кілька років був головою Державної екзаменаційної комісії у Волинському національному університеті імені Лесі Українки при випуску магістрів спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», виступав рецензентом монографій волинських науковців, підготував чимало відгуків на автореферати кандидатських і докторських дисертацій дослідників-волинян. Упродовж 2010–2020 років був членом редакційної колегії фахового часопису «Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Історичні науки».

У співавторстві з волинськими науковцями професор Юрій Сорока підготував кілька монографій. Серед них – праця, присвячена питанню сталінських репресій у західних українських землях впродовж 1939–1950-х рр. (у співавторстві з В. Бараном і В. Токарським), видана у Львові в 2022 р.; «Історія Волині»: науково-популярне видання / Наук. редактор, керівник автор. колективу М. М. Кучерепа. Суми: Університетська книга, 2023. 670 с. У ній в розділі 10. «Волинь радянська (1944–1991 рр.)» у співавторстві з волинським професором М. Кучерепою написав підрозділ «Повоєнне десятиліття. Війна після війни» (с. 470–494).

В одноосібних працях професора Юрія Сороки ґрунтовно висвітлюється механізм репресій проти населення Західної України у 1930–1950-х рр., аналізуються історичні, ідеологічні, економічні, соціальні, міграційні процеси та їхній вплив на етнополітичні

та демографічні зміни в регіоні. У 2013 р. Юрій Сорока опублікував науково-публіцистичну книгу «Романів. Історичне минуле і сучасне волинського села». Тут на основі археологічних, літописних, архівних, писемних і усних джерел висвітлюється історія волинського села Романів від найдавніших часів до початку ХХІ ст. Більшість подій подається крізь призму життєпису мешканців, які в різні історичні періоди своєю наполегливою працею, патріотизмом, духовністю формували основи морального і фізичного фундаменту прогресивного розвитку села. В іншій книзі – «За Україну, за її волю, за її долю» (Київ, 2017) – висвітлюється діяльність українського національного підпілля 1930-х–1950-х рр. на території волинських сіл Романів, Ботин, Верхівка, Копче (Новокотів), подаються маловідомі документи і фото, характеризуються непрості події тих часів. Підготував також кілька досліджень про історію церкви в селі Романів на Волині.

Юрій Михайлович Сорока усім серцем любив Волинь, рідне село Романів, пишався тим, що він – волинянин. Будучи активним діячем Міжнародного громадського об'єднання «Волинське братство», яке діє в Києві, заступником головного редактора науково-публіцистичного журналу «Волинь моя», неодноразово публікував статті на сторінках цього журналу, пов'язані з історією волинського краю. У селі Романів на Волині Юрій Сорока знайшов вічний спочинок. Пам'ять про нього – неординарну Особистість, Людину великої душі і відкритого серця, щирого українця і патріота, професора Київського національного університету імені Тараса Шевченка, волинянина Юрія Михайловича Сороку житиме у його наукових працях, у серцях його близьких, друзів, колег, студентів – усіх, хто мав щастя бути з ним знайомим і спілкуватися.

До редакції надійшла 19.12.2023.